

Öppen träff om Radiotjänst 100 år, 8 februari 2024

Hans Arnbom (som vi träffade vid medlems-träffen i januari som gitarrist och ackompan-jatör) var inbjuden att prata om Radiotjänsts historia.

Hans har ett förflutet inom SR och SVT sedan 1971, så han har rika erfarenheter att ösa ur.

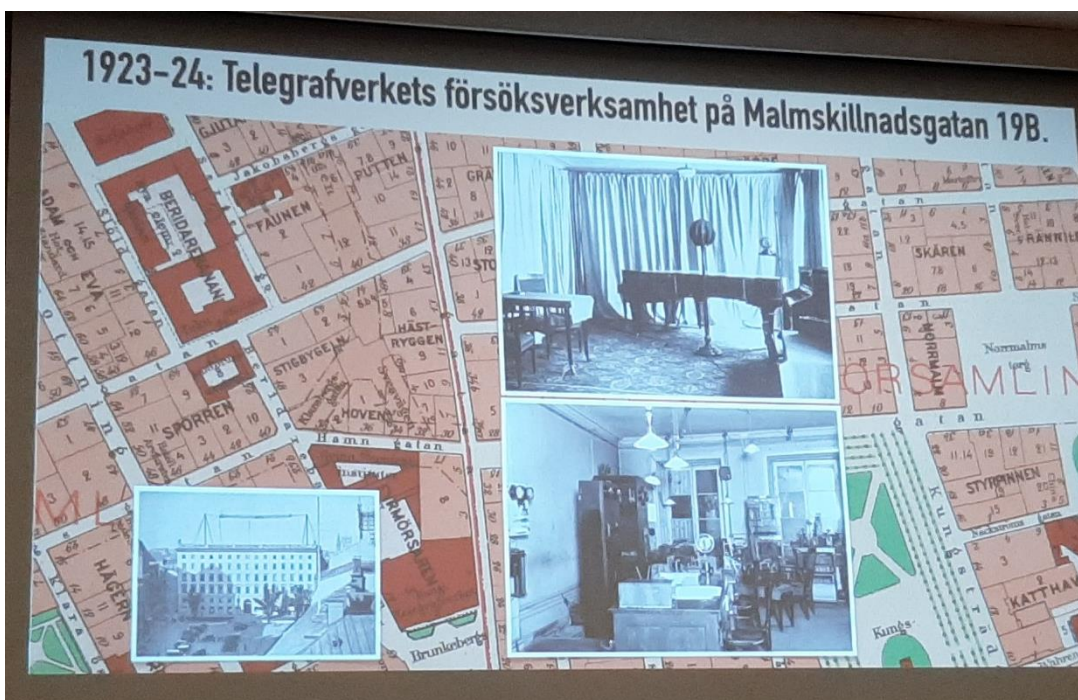
Men han började sin berättelse med att följa Radiotjänsts utveckling från första försöks-sändningen från Vaxholms fästning redan 1919.

Flera försökssändningar gjordes bl.a. från Luleå 2021, då kung Gustav V närvarade.

I början av 1920-talet var det lite "Vilda Västern" inom svensk rundradio.

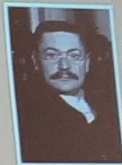
Många radioklubbar bildades runt om i Sverige.

Telegrafverket hade försöksverksamhet på Malmkillnadsgatan i centrala Stockholm.

Avtal mellan dessa 2 institutioner 1/10 1924:

- Statliga Telegrafstyrelsen tar hand om sändningstekniken = kontroll över sändar-nätet.
- Privatägda Radiotjänst tar hand om innehållet. Det ägs av pressen 2/3 & radioindustrin 1/3. Bolaget får monopol på radiosändningarna i Sverige.

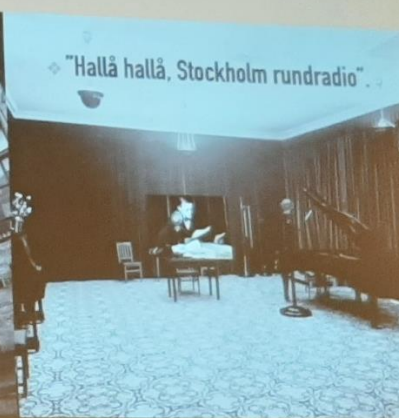

1923 började tankar att ta form på att bilda Radiotjänst för att få ordning på rundradion.

1924 gjordes en uppdelning mellan Telegrafstyrelsen och Radiotjänst om radiosändningarna.

Radiotjänst fick monopol på sändningarnas innehåll.

1925-28: Studion på Malmskillnadsgatan 30.

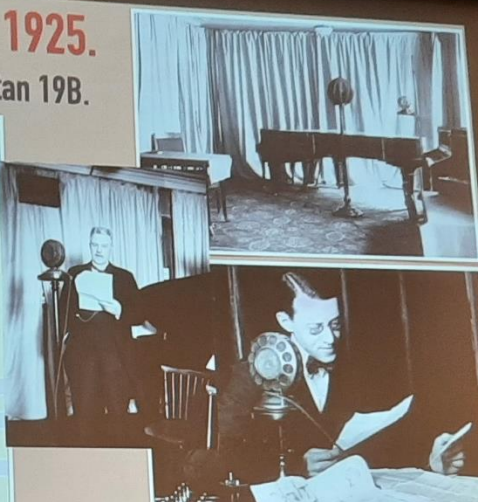

Året efter flyttade man in i lokaler på en annan adress på Malmskillnadsgatan än den Telegrafverket hade använt.

Men studion på Malmskillnadsgatan 19B användes fortfarande.

Premiärdagen 1 jan. 1925. Sänder från Malmskillnadsgatan 19B.

- 10:55 Högmässogudstjänst från Jakobs kyrka i Stockholm.
12:55 Tidssignal
13:00 Sändningsuppehåll
Festkoncert med anledning av Radiotjänsts övertagande av rundradioverksamheten.
Programpunkter:
1) Richard Wagner: *Overture till "Tannhäuser"*, Skandias orkester.
2) Chefen för Kgl Telegrafstyrelsen, generaldirektör Herman Rydin överlämnar radioverksamheten till Radiotjänst.
3) Anförande av ordföranden i Radiotjänsts styrelse, generaldirektör Per Södermark, *Riktlinjer för den fortsatta verksamheten*.
4) Franz Schubert: *Symfoni, H-moll, »Den ofullbordade»*.
5) Wilhelm Peterson-Berger: *"Hälsning till Jämtland" ur »Arnljots*.
6) Felix Mendelssohn: *Holländskeri II, III*.
7) Gaston Borch: *Skandinavisk rapsodi*, Orkester.
8) Josef Erikson: *»Min själ vak upp»*.
9) Emil Sjögren: *Falks sång ur »Kärlakens komedi*.
10) Wilhelm Stenhammar: *»Sverige»*, Gunnar Grip, sång, med orkester.
16:45 Sändningsuppehåll
18:00 Gudstjänst från Immanuelskyrkan.
19:00 Sändningsuppehåll
20:00 Uppläsning av teaterdirektör August Falk och fru Manda Björling-Falk: August Strindbergs *»Till Damaskus»*.
21:30 Sändningsuppehåll
Dagsnyheter från Tidningarnas Telegrambyrå.
22:30 Väderleksutsikt från Statens Meteorologisk-hydrologiska anstalt.

Härifrån kom premiärsändningen på nyårsdagen 1925.

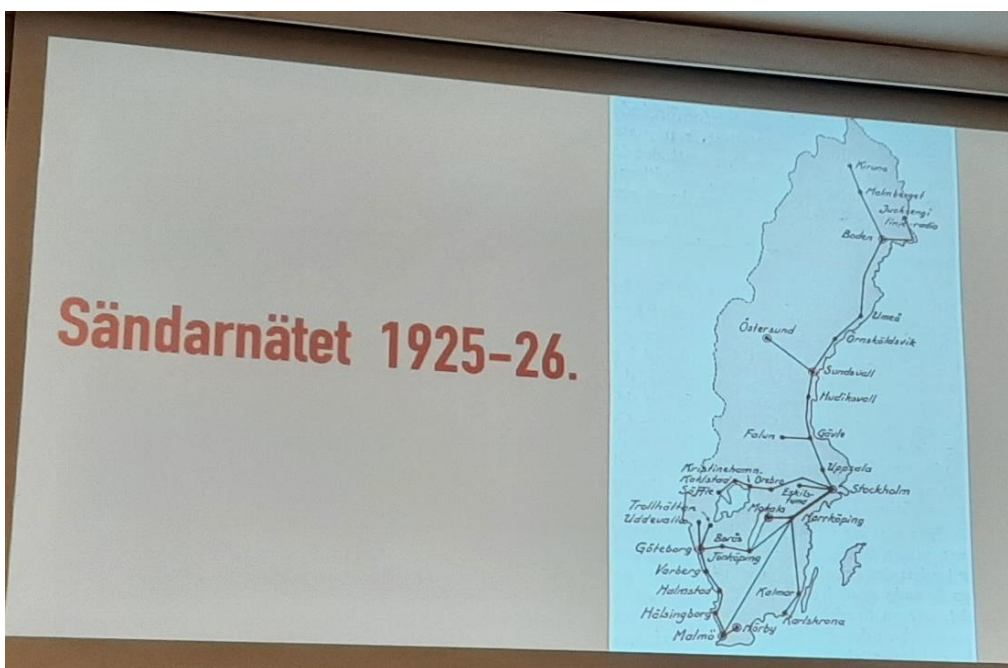
Sven Jerring påannonserade det allra första programmet – Högmässan – från det nybildade AB Radiotjänst

Notera perioderna med sändningsuppehåll, särskilt det uppehåll som varade i en timme(!) innan kvällen avslutades med nyheter från TT och väder.

Det rådde nämligen konkurrens mellan Radiotjänst, som inte fick sända nyheter och Tidningarnas Telegrambyrå (TT).

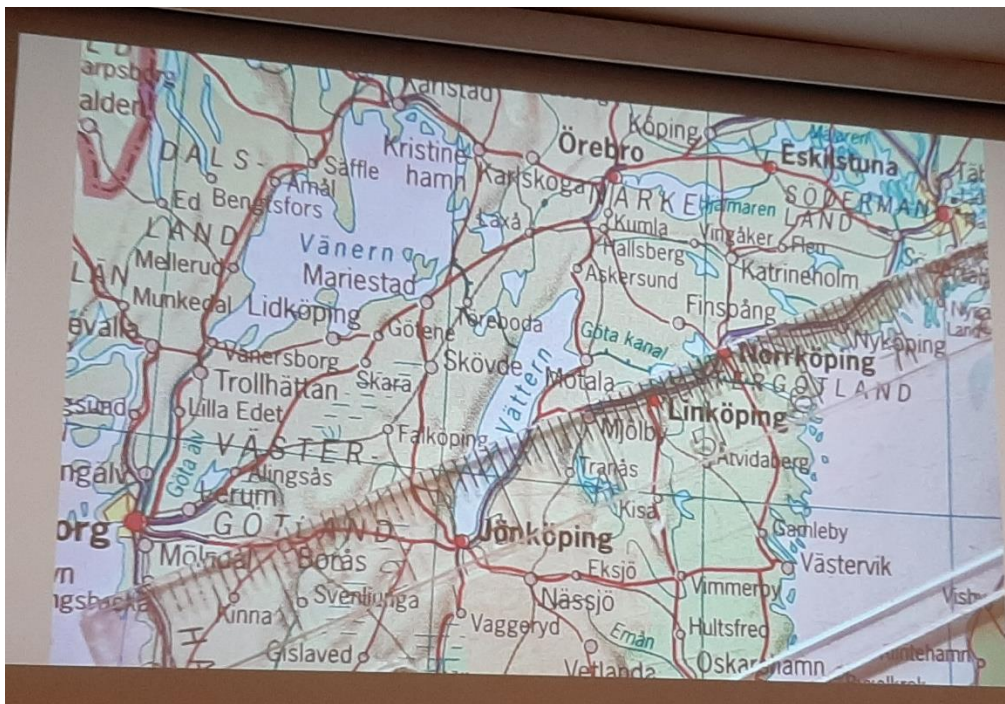
Sven Jerring var från starten en ledande hallåman men också programledare och reporter med både sport-reportage och barnprogram på sitt bord.

Först sände Radiotjänst bara från Stockholm, men sändarnätet utvidgades mer och mer med sändare utanför Stockholm, eftersom radiovågorna inte nådde så långt så att man kunde täcka in vårt avlånga land.

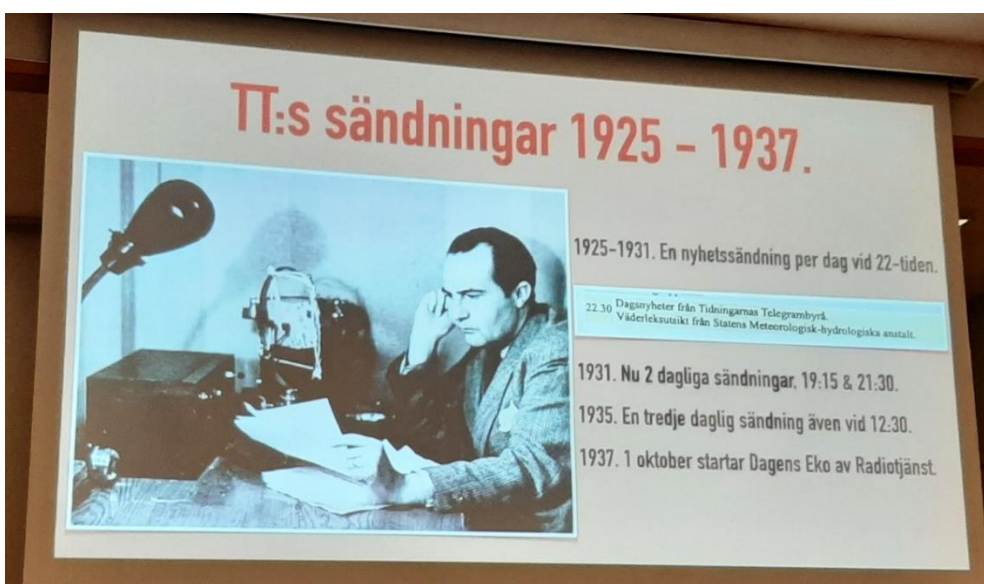
"Stockholm – Motala" blev en vanlig inledningsfras.

Att Motala kom att bli centralort för radiosändningarna beror på det strategiska geografiska läget mitt emellan Stockholm och Göteborg.

Radiotjänstens verksamhet krävde allt större lokaler och 1928 flyttade man in på den klassiska adressen Kungsgatan 8.

Inte förrän 1931 blev samarbetet med TT bättre och antalet nyhetssändningar utökades.

1925-1931. En nyhetssändning per dag vid 22-tiden.

22.30. Dagensnyheter från Tidningarnas Telegrambyrå. Väderleksutskikt från Statens Meteorologisk-hydrologiska anstalt.

1931. Nu 2 dagliga sändningar, 19:15 & 21:30.

1935. En tredje daglig sändning även vid 12:30.

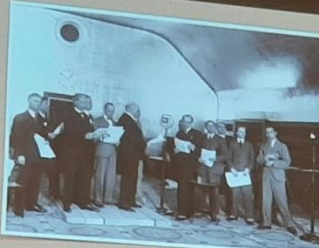

1937. 1 oktober startar Dagens Eko av Radiotjänst.

Teaterchefer:

1929-31 Per Lindberg

1931-36 Carl Anders Dymling

1936-50 Hjalmar Gullberg

Radioteater var stort inom Radiotjänst redan från början.

Ett antal kända personer var chefer för verksamheten.

Författaren och Akademiledamoten Hjalmar Gullberg var chef där i 14 år.

År 2016 bytte verksamheten namn, från Radioteatern till Sveriges Radio Drama.

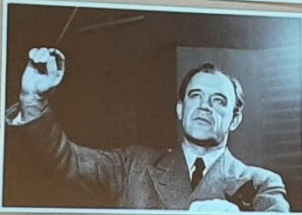
Radiotjänsts olika orkestrar.

1925-1936. "Radio-orkestern" om 7 man. Klassisk repertoar. Nils Grevillius.

1936-1943. "Waldemirs dansorkester" om 14 man. Underhållningsmusik. Sune Waldimir.

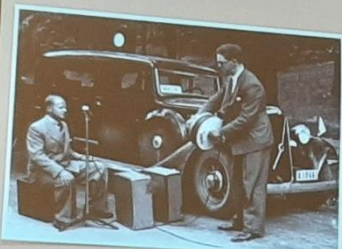
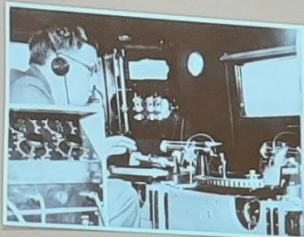
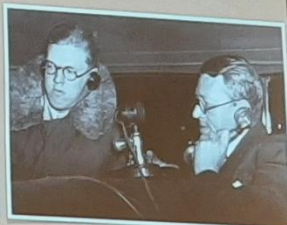
1939-1959. "Radiosymfonikerna". Dir: Tor Mann. Ca 50 man.

1943. "Underhållnings-orkestern". Sune Waldimir & Sven Sköld. 26 man. Thore Ehrting tog hand om dansmusiken.

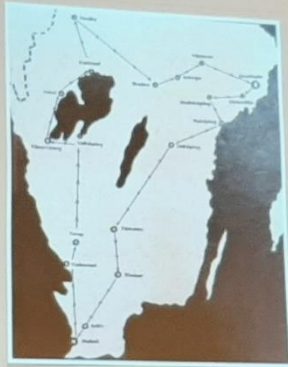
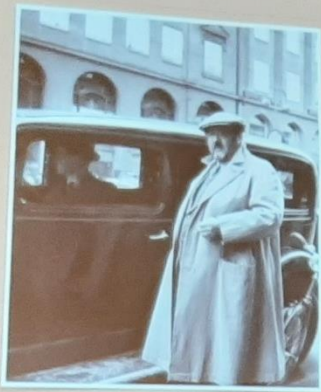

Radiotjänst höll sig tidigt med egna orkestrar som spelade "live" under sändning.

1936. Ljudbil nr 1.

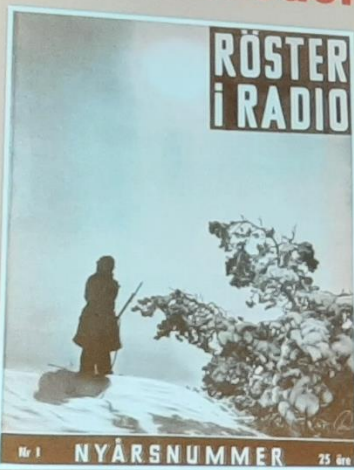
En specialinredd "ljudbil" fungerade som studio för reportage utanför Radiotjänsts fasta studior.

1938. "Med Lubbe Nordström på husesyn".

Lubbe Nordströms resa med reportage om det (o)hygieniska tillståndet i Sverige blev vida omtalat.

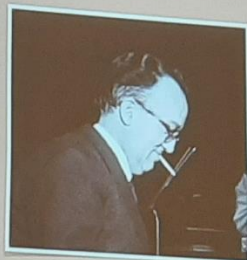
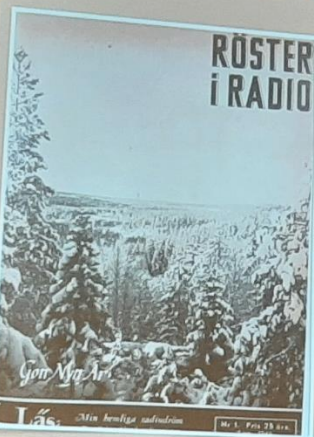
Beredskapsåren 1939-1945.

Radio får en viktig roll i rapporteringen och krigsberedskapen.
Krigsutbrottet präglar starkt programmen som sänds under dessa år.
2/3 av landets befolkning har godtagbara mottagnings-möjligheter.

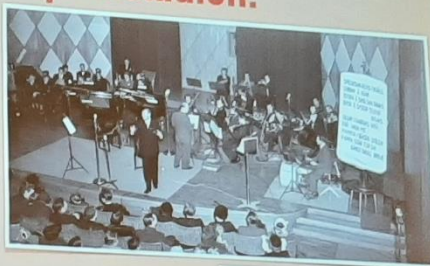
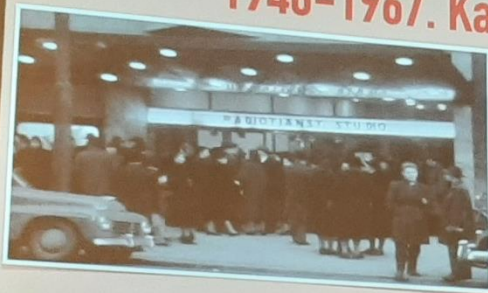
Under andra världskriget spelade radion en viktig roll.

1946. Radiounderhållningens storhetstid startar.

På 40-talet, efter kriget, blev underhållning på radio stort med namn som Per-Martin Hamberg och Lennart Hyland som populära programledare.

1946-1967. Karlaplanstudion.

- ❖ Frukostklubben, 1946.
- ❖ Lilla Fridolf, 1955.
- ❖ Karusellen, 1951.
- ❖ Pappa Pekkars kappsäck, 1957
- ❖ Snurran, 1953.
- ❖ Kungariket Karlaplan, 1961.

Då hade man växt ur lokalerna på Kungsgatan och sände från Karlaplanstudion.

Lokalerna används i dag av Maximiteatern.

1955. P2 startar lördagen den 26 november.

INFÖR DAGEN (Dubbelprogram)

Den som vill ha en bra dag bör börja med en bra morgon. Det är ju så enkelt som att gå upp i god tid och ta en varm dusch. Sedan kan man gå ut och njuta av solen och vinden. Det är ju så enkelt som att gå ut och njuta av solen och vinden. Det är ju så enkelt som att gå ut och njuta av solen och vinden.

VEM, VAR, HUR HÖR
Program 2

Det är ju så enkelt som att gå ut och njuta av solen och vinden. Det är ju så enkelt som att gå ut och njuta av solen och vinden. Det är ju så enkelt som att gå ut och njuta av solen och vinden.

LÖRDAG

PROGRAM 2

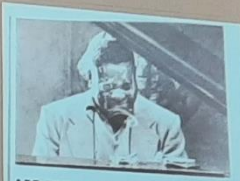
Sändes över Stockholm FM och traddradio (med vissa undantag).

19.30 Radiochefen presenterar Program 2 (Se sid. 4-5).

19.50 Art Tatum
Populärrocken spelar under ledning av Thore Ehrling.

20.10 Musik à la Hollywood
Populärrocken spelar under ledning av Thore Ehrling.

20.45 Födelsedagen
Humorisk av Åke Falck.
Förasell.
Regi: Åke Falck.
Personer: Olof Thunberg; Ivan Ivanovij - Björn Berglund.

ART TATUM i Program 2

En riktig musikskådespelare är det som heter Art Tatum. Han har varit med på alla de stora musikfestivalerna i USA och har varit med på alla de stora musikfestivalerna i USA och har varit med på alla de stora musikfestivalerna i USA.

På 50-talet startade den andra kanalen, P2.

1957. I oktober ändrar Radiotjänst namn till Sveriges Radio.

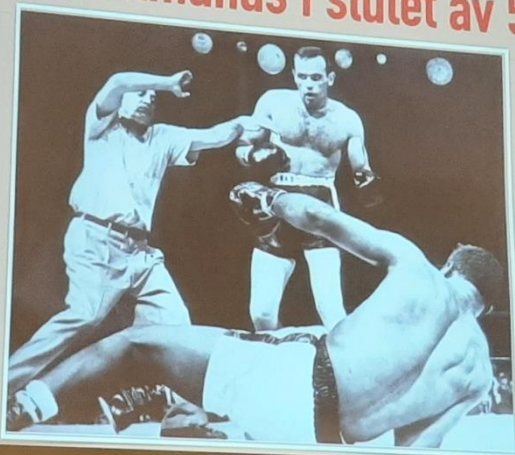

- ❖ Ägarintressena omfördelas.
- ❖ Pressen hade tidigare 66% - får nu 40%.
- ❖ Nyttillkommen delägare är folkrorelserna, 40%.
- ❖ Näringslivet, 20%.

SR Sveriges Radio

Namnet ändrades till Sveriges Radio 1957 och ägarförhållandena ändrades också.

Radiotjänst utmanas i slutet av 50-talet.

1959 blev Ingemar Johansson världsmästare, när han slog ut Floyd Patterson.

De flesta svenskar lyssnade nog till den radiosändningen, fast det hände mitt i natten.

Sveriges Radio utmanades också.

De privata reklamfinansierade Radio Syd och Radio Nord, som hade sina sändare ombord på båtar till havs, blev mycket populära.

Sveriges Radios motdrag:

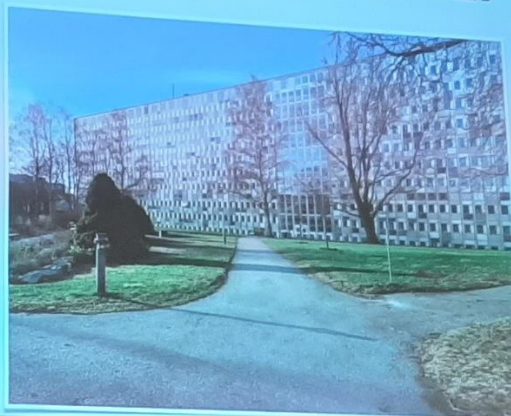
- ❖ Maj 1961: Melodiradion börjar i P2.
- ❖ Oktober 1961: Tio i topp börjar.
- ❖ Juli 1962: Kvällstoppen börjar.
- ❖ Oktober 1962: Svensktoppen startar.
- ❖ P3 har försökssändningar redan 1962 men startar först den 1 juli 1964.

Sveriges Radio började med ett antal ungdomliga program för att klara konkurrensen.

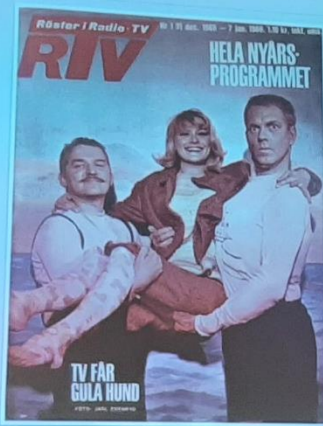

Radiohuset inflyttningsklart 1962.

Äntligen kunde Sveriges Radio samla sina verksamheter i det nybyggda Radiohuset på Gärdet 1962.

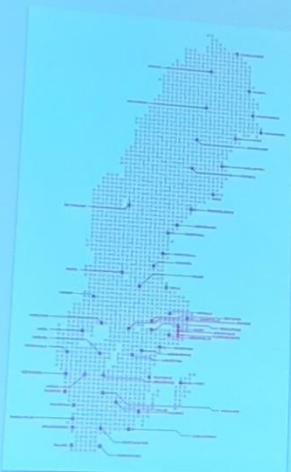
1966: I december omprofileras SR:s 3 kanaler.

- ❖ **P1** - den talande kanalen, med lite musik.
sverigeradio
- ❖ **P2** - klassisk musik, regionala program samt skolradio.
sverigeradio
- ❖ **P3** - den lättsamma musiken.
sverigeradio

1966 fick kanalerna P1, P2 och P3 den profilering som vi känner igen idag.

1977. Sveriges Lokalradio startar.

- ❖ 1977. Nu startas 24 lokalradiostationer baserade i huvudsak på den svenska länsindelningen.
- ❖ 1987. **P4** startar = de regionala radiostationernas nätverk.
sverigeradio

1977 blev startåret för de olika lokalradiostationerna.

1993. Privat lokal reklamradio blev tillåtet.

FREKVENSER

- ❖ NRJ.
- ❖ Mix Megapol.
- ❖ Radio City.
- ❖ Radio Vinyl.
- ❖ Lugna Favoriter.

RIX FM
BÄST MUSIK JUST NU!

På 1990-talet dök alla de reklamfinansierade kanalerna upp.

På 2010-talet lades många program ut på externa produktionsbolag och de nu så populära "poddarna" dök upp.

Hans avrundade sin exposé med att gratulera jubilarerna.

Han svarade sen på frågor från den engagerade publiken.

Flera delade också med sig av egna radio-minnen.

Det blev mycket nostalgi för oss alla och Hans avtackade med varma applåder och en chokladask.